

การสร้างสรรค์นวัตกรรม กับภัยอันตรายที่ใกล้ตัว

นางอุมาภรณ์ สุกใส เจ้าพนักงานธุรการอาวุโส
ส่วนอำนวยการ

นับตั้งแต่มนุษย์เริ่มก้าวเข้าสู่ยุคอุตสาหกรรมจนถึงปัจจุบันนับเป็นเวลาเพียงไม่กี่ร้อยปี องค์กรความรู้ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีได้เพิ่มพูนและพัฒนาต่อ ยอดขึ้นไปเรื่อย ๆ โลกถูกปรับเปลี่ยนโฉมหน้าใหม่โดยอาศัยความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่มนุษย์สร้างสรรค์พัฒนาขึ้นมา

ปัจจุบันนี้ นวัตกรรมความก้าวหน้าล่าสุดด้านต่าง ๆ ต่างก็ทยอยออกมาสร้างความตื่นและตื่นตื้นให้กับมนุษย์เราแต่ในขณะเดียวกัน ปรากฏการณ์ทางธรรมชาติหลายอย่าง เช่น ภูมิอากาศ และสภาพแวดล้อมก็แสดงความแปรปรวนผันผวนค่อนข้างรุนแรง ส่งผลกระทบให้เกิดความเดือดร้อนต่อชีวิต ทรัพย์สิน และความ เป็นอยู่ของผู้คนในหลายภูมิภาคของโลก นวัตกรรมความก้าวหน้าทั้งหลายที่มีอยู่ จึงควบคู่ไปกับความตื่นตระหนกต่อภาวะการณ์ที่รุนแรง ซึ่งไม่เคยคาดคิดมาก่อนว่าจะเกิดขึ้น หรือมีความรุนแรงและถี่บ่อยขนาดนี้พร้อมกันนั้นยังแสดงให้เห็นว่า ความก้าวหน้าพัฒนาในสารพัดรูปแบบแห่งนวัตกรรม ที่ออกมาสนองความ สะดวกสบายของมนุษย์นั้น ยังอยู่ห่างไกลนักกับการเข้าไปเทียบเคียงหรือต่อกรกับพลังอันยิ่งใหญ่ของ ธรรมชาติ

นักวิทยาศาสตร์ด้านธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทั่วโลก ได้พยายามหาคำตอบและได้ข้อสรุปว่า ความรุนแรงทางปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ ดังกล่าว เกิดจากอุณหภูมิภูมิอากาศของโลกที่สูงเพิ่มขึ้น หรือที่ เรียกกันทั่วไปว่า “ภาวะโลกร้อน” ภาวะโลกร้อนเป็นสาเหตุสำคัญที่ส่งผลให้เกิดความแปรปรวนของ สภาพแวดล้อมไปทั่วโลก และเกิดผลกระทบเป็นห่วงโซ่ต่อระบบนิเวศอื่น ๆ ตามมา มีการสืบเสาะหาตัวการ สำคัญซึ่งเป็นต้นตอของปัญหา และพบว่ามาจากสิ่งอันเป็นผลพวงของการพัฒนาระบบเศรษฐกิจและ อุตสาหกรรมแบบขาดความสมดุลที่ไม่คำนึงถึงผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม โดยมีความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีเป็นตัวขับเคลื่อน หากข้อสรุปเช่นนั้นถูกต้อง ย่อมแสดงว่ามนุษย์สามารถสร้างสรรค์ นวัตกรรมความก้าวหน้าใหม่ ๆ ขึ้นมาก็จริง หากแต่ไม่ใช่เป็นการได้มาเปล่าจากมันสมองล้วน ๆ แต่เป็นการ แลกกับสิ่งที่มีค่า นั่นคือ ทรัพยากรทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นสิ่งสร้างความสมดุลให้กับระบบนิเวศน์ ทั่วผืนโลก เมื่อสมดุลระบบนิเวศน์ที่คอยปกป้องและเกื้อกูลวิถีชีวิตของมนุษย์ชาติมาตลอด สูญเสียสภาพไป ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เคยเกื้อกูลเป็นมิตร จึงกลายเป็นอันตรายใกล้ตัวที่ไม่รู้จะแผลงฤทธิ์ขึ้นมาเมื่อไร แม้ความจริงของสมมติฐานดังกล่าวจะได้รับการยืนยัน และพิสูจน์จนปรากฏแน่ชัดพอสมควร แต่ยังมีอีกหลาย ฝ่าย อ้างว่า ปรากฏการณ์ความรุนแรงทางธรรมชาติดังกล่าว หากใช้ผลพวงอันเกิดจากการพัฒนาทางเศรษฐกิจ และอุตสาหกรรมไม่ แต่เป็นความเปลี่ยนแปลงทางธรรมชาติตามปกติ และแม้ว่าจะยอมรับความจริงนั้นอยู่บ้าง แต่ข้ออ้างเรื่องปากท้อง ทำให้เกิดสภาวะหยุดไม่ได้ หรือจำยอมที่จะกอดคอกันเผชิญชะตากรรมในวันข้างหน้า ชนิดอะไรจะเกิดขึ้นก็ช่าง ไม่ห่วงแม้กระทั่งว่ามนุษย์ชาติรุ่นหลังจะสืบทอดอารยธรรมต่อไปได้อย่างไร การส่งข่าวสารเตือนล่วงหน้าของธรรมชาติเพื่อให้มีการพัฒนาแบบ ประนีประนอมกับสิ่งแวดล้อม หรือ บันยะบันยังเรื่องการพัฒนาด้านวัตถุอย่างสุดขีด ชนิดไม่คำนึงถึงผลกระทบลงบ้าง จึงเหมือนดูไร้ผลตอบรับ ความวิปริตแปรปรวนของสภาพภูมิอากาศของโลก ได้ก่อให้เกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติที่ค่อนข้างรุนแรงไป ทั่วโลก ซึ่งไม่ใช่แต่จะสร้างความเสียหายให้เกิดแก่ชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนเฉพาะจุดเท่านั้น ความ เดือดร้อนเสียหายดังกล่าว ยังส่งผลกระทบในด้านเศรษฐกิจและสังคมทั้งในวงกว้างและในระยะยาวตามมา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความวิปริตแปรปรวนทางธรรมชาติและ การพัฒนาอุตสาหกรรมและเทคโนโลยีของระบบ เศรษฐกิจแบบทุนนิยม ได้ทำให้มนุษย์ในโลกทุกคนมีความเกี่ยวเนื่องถึงกันในทุก ๆ มิติ ผลกระทบที่

รุนแรงด้านใดด้านหนึ่งซึ่งเกิดอยู่ที่หนึ่ง จะส่งผลกระทบเป็นโดมิโนแบบรอบทิศไปยังอีกหลายที่อย่างไม่ช้าก็เร็ว ไม่โดยตรงก็โดยอ้อม วิกฤตสิ่งแวดล้อมจึงไม่ใช่เรื่องไกลตัวพอที่แต่ละคนจะสามารถหลีกเลี่ยงพ้นหรือวังหนีได้

ความหวังและทางออกที่จะเกิดผลรวดเร็วในทางปฏิบัติมากที่สุด ในการรับมือกับวิกฤตสิ่งแวดล้อม คงเป็นที่ทราบกันดีอยู่แล้วว่า หนีไม่พ้นความรับผิดชอบและการตระหนักรู้แล้วลงมือแก้ไขในระดับปัจเจกบุคคล โดยมุ่งไปที่การปรับเปลี่ยนวิถีการดำเนินชีวิต และการฟื้นฟูระบบนิเวศน์ย่อย ๆ ใกล้ตัวก่อน โดยการอาศัยองค์ความรู้ที่ได้จากการสังเกตด้วยตนเอง หรือแหล่งข้อมูลในเรื่องนี้ซึ่งมีอยู่มากมาย โดยการอาศัยศักยภาพทางสร้างสรรค์เป็นจุดเริ่มต้น และลำดับถัดมาด้วยเหตุที่แต่ละคนมีสังคมที่ตนสัมพันธ์เกี่ยวข้องอยู่ด้วย โดยรอบด้าน นับจากระดับครอบครัวเป็นต้นไป ความคิดและการกระทำเชิงสร้างสรรค์ การฟื้นฟูและแก้ไข วิกฤตสิ่งแวดล้อมที่มีอยู่ในตัวของบุคคลคนหนึ่งก็เป็นเช่นเดียวกันการขยายตัวของกระแสด้านผลกระทบ กล่าวคือ จะความคิดและการกระทำเชิงสร้างสรรค์ของเขา จะเกิดเป็นกระแสสร้างสรรค์ในมุมกลับกัน ที่กระจายผลต่อไปในวงกว้างโดยเฉพาะหากปัจเจกชนนั้น เป็นผู้นำในสังคม ผู้นำจิตวิญญาณในทางศาสนา ผู้ที่มีพลังในการโน้มน้าวมวลชนสูง หรือผู้มีอำนาจการตัดสินใจในชุมชน ในองค์กร หรือในระดับประเทศ กล่าวคือ ปัจเจกชนที่ว่านี้ จะยังสามารถสร้างแรงกระเพื่อมหรือกระแสการอนุรักษ์และฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมไปได้ อย่างกว้างขวางและรวดเร็ว พลังของปัจเจกชนคนเดียวจึงเป็นความหวังที่ไม่อาจเรียกได้ว่าริบหรี่ แต่เป็นความหวังอันเปี่ยมพลังที่สามารถนำไปสู่การเยียวยาและเปลี่ยนแปลงโลก ให้เกิดความเกื้อกูลพอดีระหว่างการพัฒนาอารยธรรมของมนุษยชาติอย่างยั่งยืนกับการคงสภาพอันสมดุลของระบบนิเวศน์และสิ่งแวดล้อมโลกต่อไป

